

De waarde van Ervaringsdeskundigheid in de Psychodiagnostiek van AuDHD

dr. Tom Bylemans
Vrije Universiteit Brussel
PsychologenAssociatie

AUDHD [?]
=
AUTISME + ADHD
PSYCHOLOGISCH

ADHD Noden

Autisme Noden

Stimulatie

Switchen/Paradoxaal

Prikkelrust

Sociale contacten

AuDHD Noden

Sociale Rust

Taakvariatie

Voorspelbaarheid en Routine

Snel interesses najagen

Focus op één interesse

...

**AuDHD Paradox
= Cruciaal onderdeel van
"Lived Experience"!**

...

Criteria = Statisch

Diagnostiek = Momentopname

AuDHD = **Dynamisch**

AuDHD ~ Autisme/ADHD → Gedrag + Noden

Wat zien/bevragen we?

AuDHD ≠ Autisme + ADHD → Lived Experience

Hoe wordt het ervaren?

Verklarende + onderkennend = even belangrijk

- Beleving
- Context
- Paradoxe ervaringen...
- Overheen de tijd (dagboek, autobiografisch...)

Lived experience? → **AuDHD Diagnosticus!**

= Mee voelen en erkennen van paradoxale ervaringen

= Veiligheid

AuDHD

Autisme

ADHD

Psychologisch?

Gedragkenmerken

~ =

~ =

Noden

~ =

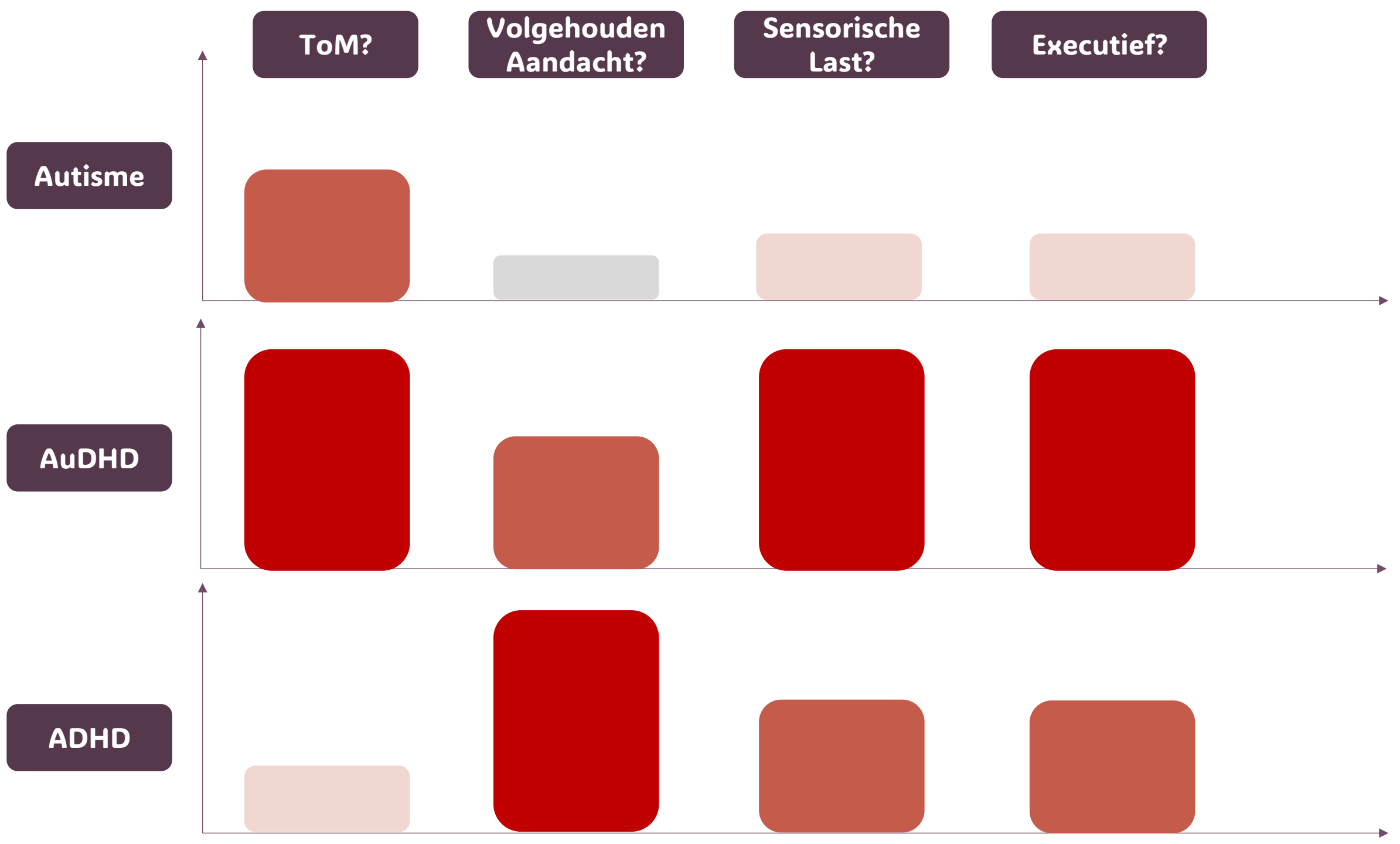
~ =

"Lived Experience"

≠

ERVARINGSDESKUNDIGHEID?!

AUDHD [?]
=
AUTISME + ADHD
NEUROPSYCHOLOGISCH
BIOPSYCHOLOGISCH

Executief?

Autisme

Inhibitie

AuDHD

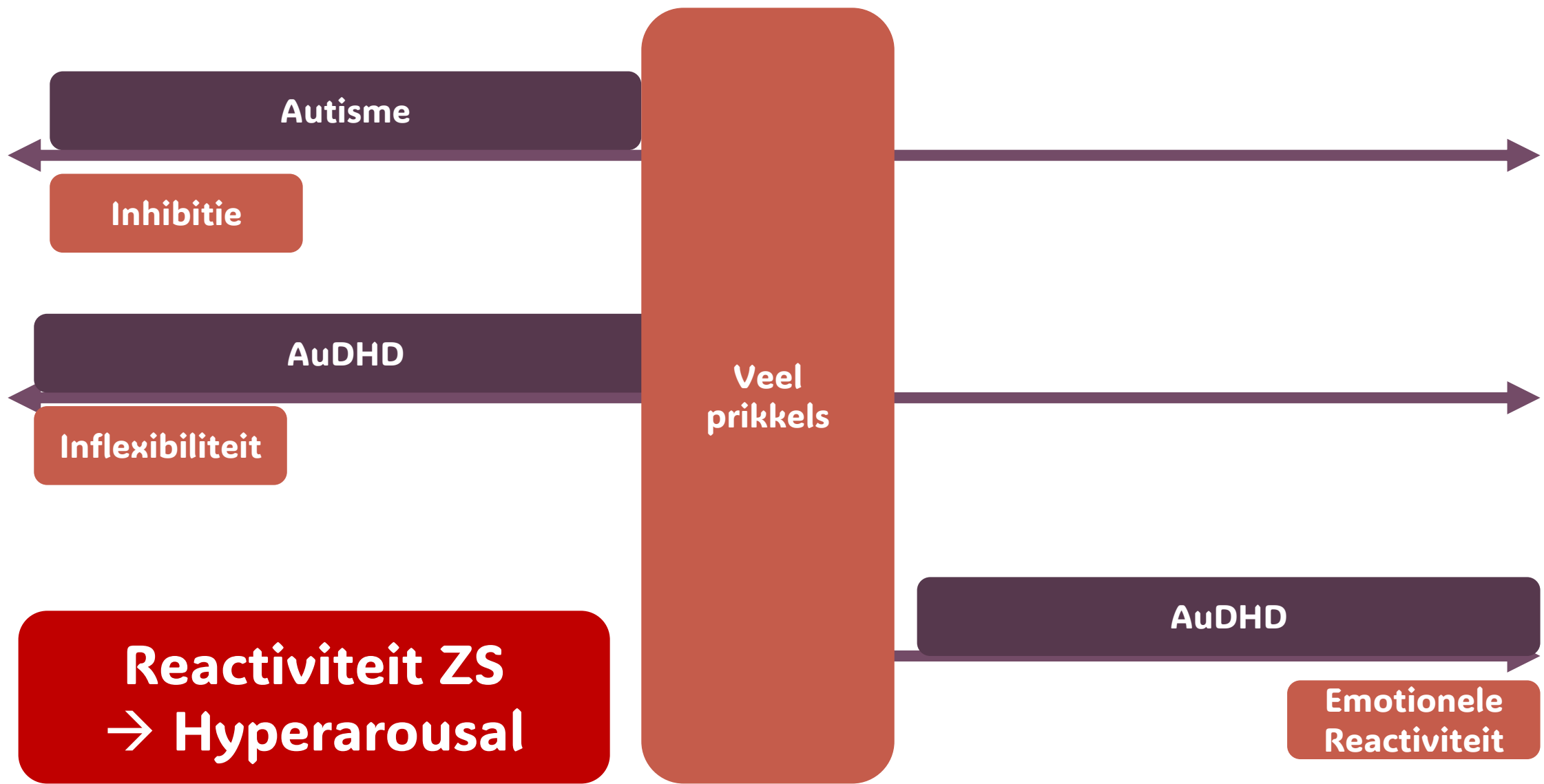
Inflexibiliteit

**Veel
prikkel**

**Reactiviteit ZS
→ Hyperarousal**

AuDHD

**Emotionele
Reactiviteit**

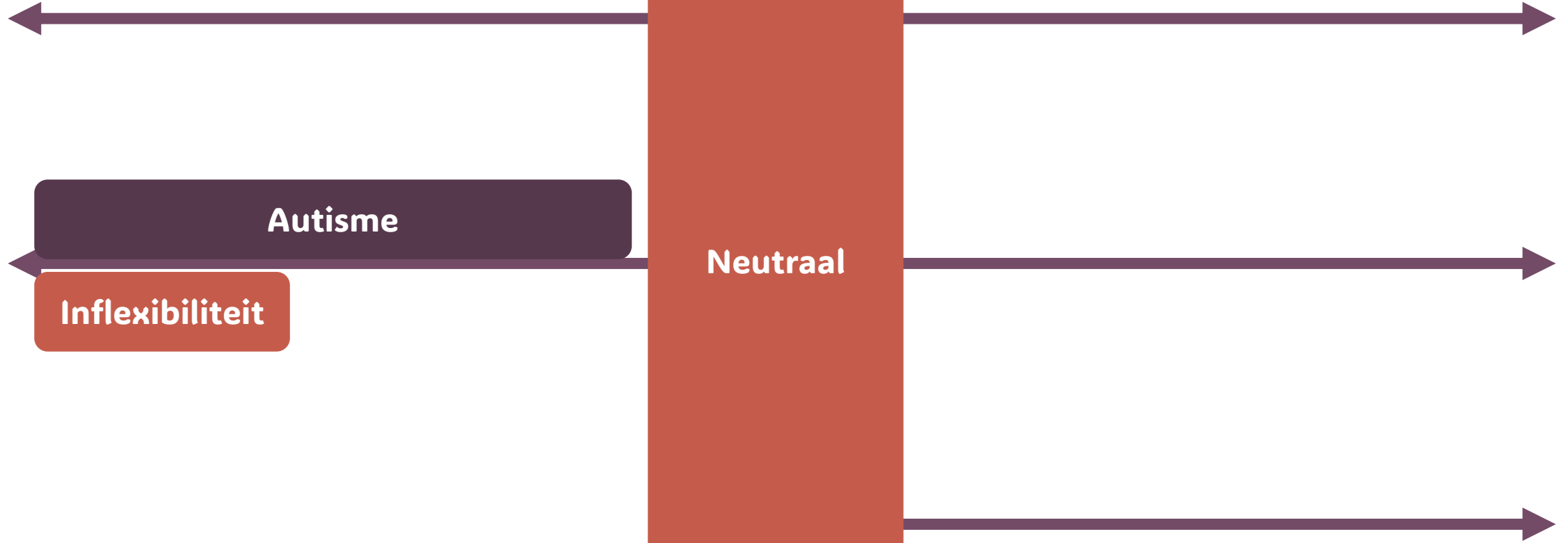

Executief?

Neutraal

Autisme

Inflexibiliteit

Executief?

ADHD + AuDHD

Disinhibitie

ADHD + AuDHD

Hyperflexibiliteit

**Weinig
prikkels**

**Neurobiologische Basis
= Hypoarousal**

Kwantitatief vs Kwalitatief NPO
Contextinvloeden

Kwalitatief ≠ “Subjectieve bijkomstigheid”
→ Profiel i.f.v. Context
→ Ervaringsgebaseerde nuancering
AuDHD Diagnosticus

Essentieel: Prikkels X Gedrag x **Arousal**

AuDHD

Psychologisch?

Gedragkenmerken

Noden

“Lived Experience”

Autisme

ADHD

~ =

~ =

~ =

~ =

≠

AuDHD

Autisme

ADHD

Psychologisch?

Gedragskenmerken

~ =

~ =

Noden

~ =

~ =

“Lived Experience”

≠

Neuropsychologisch?

Kwantitatief

+ -

+ -

Kwalitatief

≠

AuDHD

Autisme

ADHD

Psychologisch?

Gedragsskenmerken

~ =

~ =

Noden

~ =

~ =

"Lived Experience"

≠

Neuropsychologisch?

Kwantitatief

+ -

+ -

Kwalitatief

≠

Biopsychologisch?

Arousal

~ =

~ =

Prikkel > Arousal > Gedrag

≠

AUDHD [?]
=
AUTISME + ADHD
NEUROBIOLOGISCH

Autisme

Hyperstabiliteit DMN

ADHD

Hyperinstabiliteit DAN

AuDHD

Hyperstabiliteit DMN

Hyperinstabiliteit CEN

**DMN en CEN soms
samen actief!**

*DMN → Theory of Mind
CEN → Executief
DAN → Aandacht*

AuDHD

Autisme

ADHD

Psychologisch?

Gedragsskenmerken

~ =

~ =

Noden

~ =

~ =

“Lived Experience”

≠

Neuropsychologisch?

Kwantitatief

+ -

+ -

Kwalitatief

≠

Biopsychologisch?

Arousal

~ =

~ =

Prikkel > Arousal > Gedrag

≠

Neurobiologisch?

Hersennetwerken

≠

AuDHD Diagnostiek

Neurobiologisch: Te complex

Biopsychologisch: Prikkels > Arousal > Gedrag

Neuropsychologisch: Kwalitatief-kwantitatief NPO noodzakelijk

Psychologisch: Meer verklarend kijken + Noden centraal

HET ESSENTIELE INGREDIENT = ERVARING

MASTERTHESIS ONDERZOEK (VUB) AUTISME EN HULPVERLENING

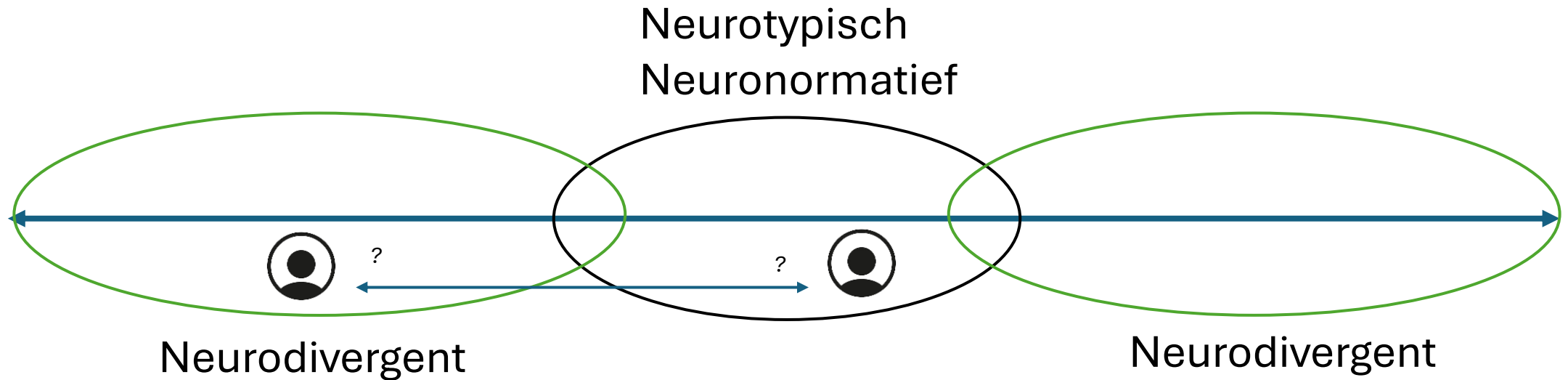
80% ontevreden over HV:

- Nood aan **ERVARINGSDESKUNDIGE HV**
- Neuronormatief denken in HV
- Te weinig **autismespecifieke kennis**

Belangrijkste veranderingen die nodig zijn volgens de respondenten:

- **Kennis van autisme en neurodivergent denken**

DOUBLE EMPATHY PROBLEM (MILTON)

NEURODIVERSITEIT

NEURODIVERGENTE DIAGNOSTICI...

1

“Ervaringsgericht Vragen” <> “Criterium-gericht Vragen”
= “Lived Experience” = Veiligheid + Begrip

2

McCowan et al., 2021; Woods et al., 2024:

- Aandacht voor detail
- Empathie!
- Patroondetectie, hyperfocus
- Sociale non-conformiteit
- Monotropisme
- Autismekennis (niet uit de boeken)
- ...

NEURODIVERGENTE DIAGNOSTICI...

3

Hawkes et al., *British Psychological Society artikel*
(10+ autistische psychologen over hun ervaringen):

- Rechttoe-rechtaan communicatie
- Integriteit en Betrouwbaarheid
- **Self-Disclosure = Destigmatisering!**
= meer vrijheid om ervaringen te delen.

MAAR!

Sommige aspecten blijven moeilijk:

- Veel cliënten zien;
- Administratie;
- Onbekenden contacteren;
- ...

Warme oproep: Omarm neurodivergente collega's en erken hun meerwaarde voor de neurodivergente cliënten. Ondersteun hen ook waar nodig en erken hun eigen neurodivergente ervaringen.

EN

Er zijn valkuilen:

- Bias/denkfouten en ***Overidentificatie... Of... Onderidentificatie***
- Neurodivergente communicatie <> neurotypische communicatie
- Heterogeniteit in ervaringen
- Zelfonthulling kan helpen, *maar* ook grensvervagend worden...
- Complexe tegenoverdracht

Warme oproep: We hebben allemaal referentiekaders en werkwijzen die zowel sterktes als kwetsbaarheden kunnen zijn: Intervisie én neurodivergente intervisiegroepen?

**NEURODIVERGENTIE-
AFFIRMERENDE DIAGNOSTIEK?**

**Autonomie en
Shared decision-making**

**Clïënt = Competent
(context!)**

Intersectionaliteit

Verschillen valideren

**Positieve Neurodivergente
Identiteit Boetseren**

Prioriteren van "Lived Experiences"!

Elke vorm van communicatie = goed

Self-advocacy promoten

C Collaborative Understanding (collaboratief begrip)

A Accessibility (toegankelijkheid)

R Recognizing Intersectionality (Intersectionaliteit)

E Empowerment

S Strengths (sterktes)

(Woods et al., 2025)

BEDANKT!

Tom.bylemans@vub.be